

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/86772,Odsloniecie-tablicy-upamietniajacej-mjr-pil-pplk-RAF-Stefana-Janusa-Krakow-19-st.html>
03.05.2024, 11:27

Odślonienie tablicy upamiętniającej mjr. pil. ppłk. RAF Stefana Janusa - Kraków, 19 stycznia 2020

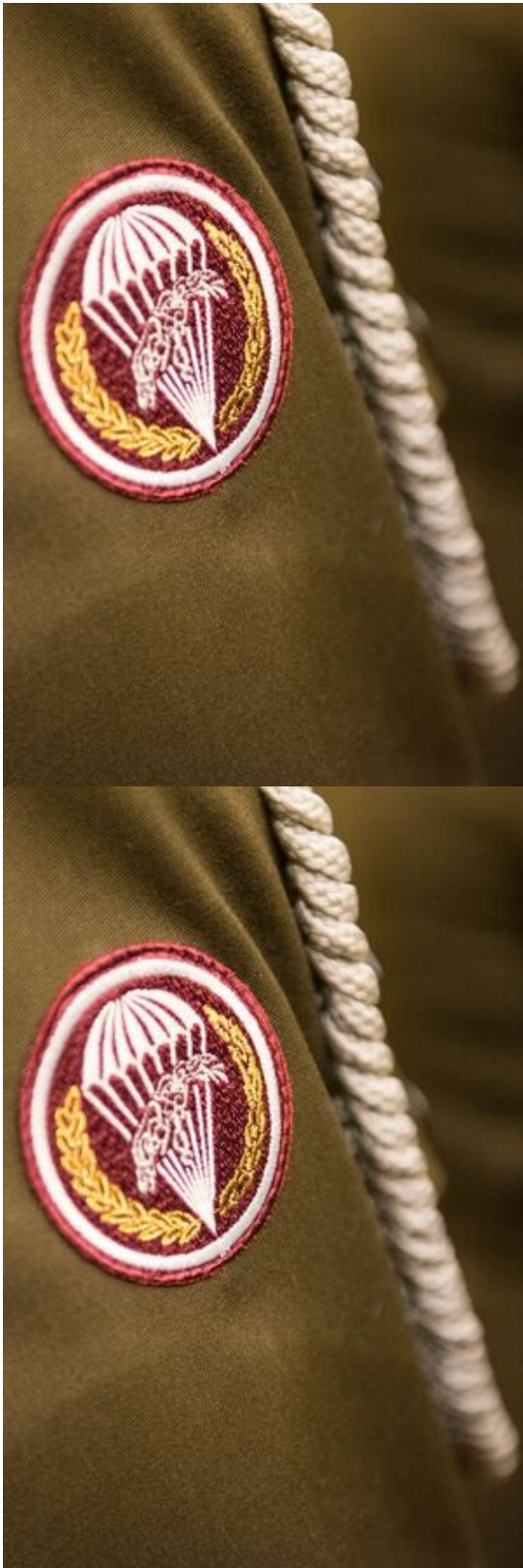

19 stycznia 2020 r. w Kościele Garnizonowym św. Agnieszki w Krakowie (ul. Dietla 30) została odsłonięta tablica upamiętniająca mjr. pil. ppłk. RAF Stefana Janusa, dowódcę dywizjonów lotniczych Polskich Sił Powietrznych w Wielkiej Brytanii.

Po uroczystej mszy świętej pod przewodnictwem biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. dr Józefa Guzdkę dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie dr hab. Filip Musiał wraz z przedstawicielką rodziny majora Janusa i przedstawicielem Miasta Krakowa odsłoniли tablicę, którą następnie poświęcił biskup.

W wydarzeniu wzięli również udział dr Maciej Korcuć – naczelnik Oddziałowego Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Krakowie. Instytut jest jednym z fundatorów tablicy. Honorowy patronat nad wydarzeniem organizowanym przy wsparciu Miasta Krakowa objął metropolita krakowski abp. Marek Jędraszewski.

Stefan Janus urodził się w 1910 r. w Krakowie, ukończył VI Gimnazjum im. T. Kościuszki. W 1931 r. rozpoczął służbę w Wojsku Polskim. Odebrał staranne wykształcenie w wyższych szkołach oficerskich we Włodzimierzu Wołyńskim, Toruniu i Dęblinie. Od 1934 r., kiedy otrzymał stopień podporucznika, swoje życie związał z lotnictwem wojskowym. Pełnił służbę m.in. w krakowskim 2 Pułku Lotniczym, był także dowódcą eskadry szkolnej w dęblińskiej Szkole Podchorążych Lotnictwa. We wrześniu 1939 r. ewakuował się na Węgry, gdzie został internowany. Zbiegł z obozu, po czym – przez Jugosławię i Grecję – dostał się do Francji. Po jej kapitulacji dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie otrzymał przydział do 308 Dywizjonu Myśliwskiego. W Wielkiej Brytanii pełnił kolejno funkcje dowódcy: eskadry w 308 Dywizjonie Myśliwskim, 315 Dywizjonu Myśliwskiego oraz 1 Polskiego Skrzydła Myśliwskiego w Northolt (obejmującego trzy dywizjony). Uzyskał tytuł asa myśliwskiego, który zwyczajowo przysługiwał za zestrzelenie przynajmniej pięciu samolotów wroga.

W styczniu 1943 r. trafił do niemieckiej niewoli i został uwięziony w obozie jenieckim w Żaganiu, skąd podjął próbę ucieczki, pełniąc kierowniczą rolę w jej przygotowaniu. Wraz z pozostałymi jeńcami w styczniu 1945 r. ewakuowano go w głąb Niemiec, gdzie doczekał końca wojny. W maju 1945 r. wrócił do Wielkiej Brytanii. Rozpoczął służbę w Polskim Korpusie Przysposobienia i Rozmieszczenia. Osiadł na stałe w Maidstone w hrabstwie Kent. W latach 1953-1965 służył w RAF. W 1965 r., po przebytym zawale serca, przeszedł w stan spoczynku.

Za swoje zasługi Stefan Janus uhonorowany został najwyższymi polskimi i brytyjskimi odznaczeniami wojennymi. Otrzymał m.in. Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari. Należał także do zaszczytnego grona ośmiu polskich pilotów, którzy w latach II wojny światowej zostali kawalerami Distinguished Service Order. Otrzymał go – jako drugi polski pilot – za sukces 1 Polskiego Skrzydła Myśliwskiego podczas operacji „Jubilee” nad Dieppe (19 VIII 1942 r.), którym wtedy dowodził.

Stefan Janus zmarł w Wielkiej Brytanii 11 listopada 1978 r. 30 sierpnia 2017 r. uchwałą Rady Miasta Krakowa jedna z ulic otrzymała nazwę „Majora Pilota Stefana Janusa”.

„Był jedną z najciekawszych postaci Polskich Sił Powietrznych w Anglii. Nie biorąc udziału w kampanii wrześniowej, kampanii francuskiej ani bitwie o Anglię, w ciągu zaledwie pięciu miesięcy 1941 r. zdobył tytuł asa myśliwskiego. Będąc kolejno dowódcą eskadry, dyonu i

wreszcie skrzydła, dosłużył się najwyższych polskich i brytyjskich odznaczeń. Tę błyskotliwą karierę przerwało tragiczne zderzenie, które miało miejsce w powietrzu nad kanałem La Manche 26 stycznia 1943 r., po którym na początku roku znalazł się w niewoli – jako jeden z najwyższych rangą i stanowiskiem polskich pilotów w czasie II wojny światowej”.

W. Zmyślony, „Major Stefana Janus »Lopkiem« zwany”, Militaria. Ilustrowany Magazyn Historyczny, nr 2 (47), 2012